TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2025. gada 13. martā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Valsts atbalsts – Atbalsta jēdziens – Valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēta pasākuma piešķiršana uzņēmumiem, kas darbojas tērauda lietuvju nozarē, to ražotņu daļējas vai pilnīgas slēgšanas gadījumā – Finanšu iemaksa – Priekšrocība

Apvienotajās lietās C-746/23 un C-747/23

par diviem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) iesniegusi ar lēmumiem, kas pieņemti 2023. gada 29. novembrī un kas Tiesā reģistrēti 2023. gada 5. decembrī, tiesvedībās

***Cividale SpA,***

***Flag Srl*** (C-746/23),

***Duferco Italia Holding SpA,***

***Duferco Sertubi SpA*** (C-747/23)

pret

***Ministero dello Sviluppo economico,***

***Direzione generale per l'incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico,***

***Dipartimento per lo Sviluppo e la Coesione economica del Ministero dello Sviluppo economico,***

***Direzione generale per l'incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico-Divisione X,***

piedaloties

***Fonderia di Torbole SpA,***

TIESA (trešā palāta)

* Tiesvedības valoda – itāļu.

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*] (referents), N. Pisarra [*N. Piçarra*], O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*] un N. Fengers [*N. Fenger*],

ģenerāladvokāts: A. Rants [*A. Rantos*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Cividale SpA* un *Flag Srl* vārdā – *S. Grassani* un *S. Mendolia*, *avvocati*,

– *Duferco Italia Holding SpA* un *Duferco Sertubi SpA* vārdā – *S. Grassani* un *S. Mendolia*, *avvocati*,

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *S. Fiorentino*, *avvocato dello Stato*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *D. Recchia* un *B. Stromsky*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 107. un 108. pantu, kā arī Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [EK līguma 89. panta] piemērošanai (OV 1999, L 83, 1. lpp.).

2 Šie lūgumi ir iesniegti saistībā ar divām tiesvedībām attiecīgi starp *Cividale SpA* un *Flag Srl* lietā C-746/23, kā arī *Duferco Italia Holding SpA* un *Duferco Sertubi SpA* lietā C-747/23 un *Ministero dello Sviluppo economico* (Ekonomikas attīstības ministrija, Itālija; turpmāk tekstā – "*MISE*"), *Direzione generale per l'incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico* (*MISE* Uzņēmējdarbības veicināšanas ģenerāldirekcija, Itālija), *Dipartimento per lo Sviluppo e la Coesione economica del Ministero dello Sviluppo economico* (*MISE* Attīstības un ekonomiskās kohēzijas departaments, Itālija) un *Direzione generale per l'incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico-Divisione X* (*MISE* Uzņēmējdarbības veicināšanas ģenerāldirekcija – X nodaļa, Itālija) par to lēmumu tiesiskumu, ar kuriem *MISE* atļāva par labu *Flag* un *Duferco Sertubi* veikt finanšu iemaksas saistībā ar to dalību lietuvju nozares racionalizācijas programmā, kuru apmērs bija mazāks nekā jau provizoriski noteikts.

## Atbilstošās tiesību normas

### *Savienības tiesības*

3 Regula Nr. 659/1999 tika aizstāta ar Padomes Regulu (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [LESD] 108. panta piemērošanai (OV 2015, L 248, 9. lpp.). Tomēr, ņemot vērā pamatlietu faktu norises laiku, Regulas Nr. 659/1999 normas tām joprojām ir piemērojamas.

4 Saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 2. pantu:

"1 Ja regulās, kas pieņemtas saskaņā ar [EKL 89.] pantu vai citiem attiecīgiem tā noteikumiem, nav paredzēts kas cits, tad par visiem projektiem piešķirt jaunu atbalstu attiecīgā dalībvalsts laikus paziņo [Eiropas Kopienu] Komisijai. Komisija tūlīt informē attiecīgo dalībvalsti par paziņojuma saņemšanu.

2. Paziņojumā attiecīgā dalībvalsts sniedz visu vajadzīgo informāciju, lai Komisija varētu pieņemt lēmumu saskaņā ar 4. un 7. pantu (turpmāk – "pilnīgs paziņojums")."

5 Šīs regulas 3. pantā ir noteikts:

"Atbalstu, par kuru ir jāpaziņo saskaņā ar 2. panta 1. punktu, neievieš, kamēr Komisija nav pieņēmusi lēmumu, kas atļauj šādu atbalstu, vai kamēr nav uzskatāms, ka šāds lēmums pieņemts."

6 Atbilstoši minētās regulas 8. panta 1. punktam:

"Attiecīgā dalībvalsts savlaicīgi, pirms Komisija pieņēmusi lēmumu saskaņā ar 4. vai 7. pantu, var atsaukt paziņojumu 2. panta nozīmē."

### *Itālijas tiesības*

*Likums Nr. 273/2002*

7 2002. gada 12. decembra *legge n. 273 – Misure per favorire l'iniziativa privata e lo sviluppo della concorrenza* (Likums Nr. 273 par pasākumiem privātās iniciatīvas un konkurences attīstības veicināšanai; 2002. gada 14. decembra *GURI* Nr. 293 kārtējais pielikums Nr. 230), redakcijā, kas piemērojama pamatlietās (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 273/2002"), 12. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Lai īstenotu čuguna un tērauda lietuvju nozares racionalizācijas programmu, ir atļautas apropriācijas 11 900 000 EUR apmērā 2002. gadam un 13 500 000 EUR apmērā 2003. un 2004. gadam.

2. Šā panta 1. punktā minētā programma saskaņā ar Kopienas valsts atbalsta noteikumiem tiecas sasniegt šādus mērķus:

a) veicināt ražošanas uzlabošanos, tostarp reorganizējot ražošanas jaudu un attīstot labvēlīgus apstākļus tās koncentrācijai uzņēmumos ar augstāko konkurētspējas līmeni;

[..]”

*Ministrijas dekrēts Nr. 73/2004*

8 2004. gada 13. janvāra *decreto n. 73 – Regolamento recante norme di attuazione dell’articolo 12 della legge 12 dicembre 2002, n. 273, concernente il sostegno del programma nazionale di razionalizzazione del comparto delle fonderie di ghisa e di acciaio* (ministrijas dekrēts Nr. 73 – noteikumi par piemērošanas noteikumiem Likuma Nr. 273/2002 12. pantam par atbalsta valsts programmu čuguna un tērauda lietuvju nozares racionalizācijai; 2004. gada 23. marta *GURI* Nr. 69), redakcijā, kas piemērojama pamatlietās (turpmāk tekstā – “ministrijas dekrēts Nr. 73/2004”), 2. pantā ir noteikts:

“1. Lai reorganizētu [čuguna un tērauda lietuvju] nozari, tā kā ražošanas sistēmai ir raksturīgs ražošanas jaudas pārpalikums, ar stimuliem tiek atbalstītas ražošanas ciklā ietilpstošo iekārtu un mašīnu fiziskas iznīcināšanas programmas, kā rezultātā tiek slēgta attiecīgā ražotne. [..]

2. Finanšu iemaksas summu nosaka, ņemot vērā augstāko no divām 2002. gada 7. marta Eiropas Savienības paziņojumā C(2002) 315 paredzētajām vērtībām, proti, “seguma summa ar nemainīgām izmaksām” un “slēdzamo iekārtu atlikusī vērtība”, un tā atbilst

a) 100 % no šīm divām vērtībām, izvēloties augstāko, ja ražošanas jaudas samazinājums izriet no uzņēmumu apvienošanās vai nolīgumiem starp uzņēmumiem par lietu vešanu, tostarp paredzot piemērotu risinājumu nodarbinātības problēmām. It īpaši lietuvei, kas iegūst demontēto ražošanu, jāpierāda, ka tā atbilstoši trīs pēdējo apstiprināto bilanču vidējam rādītājam ir sasniegusi pozitīvas *ROS* (*return on sales* (peļņa no pārdošanas)) vērtības. Pierādījumi jāsniedz, iesniedzot revīzijas uzņēmuma apliecinājumu. Ar nozares tehniskā eksperta veiktu ekspertīzi ir arī jāpierāda, ka tā ar savām iekārtām var veikt lietuves, kas izbeidz savu darbību, ražošanu;

b) 60 % no augstākās no šīm divām vērtībām gadījumā, ja tiek vienīgi samazināta ražošanas jauda.

3. Iepriekš minētās vērtības tiek noteiktas šādi:

[..]

b) slēdzamo iekārtu atlikusī grāmatvedības vērtība, atskaitot 2002. gada 31. decembrī veikto amortizāciju.

[..]

5. Uzņēmumiem, kas lūdz finanšu iemaksu, ir arī pienākums:

a) veikt finanšu pārskatu pārklasificēšanu, izmantojot revīzijas uzņēmumus, saskaņā ar D pielikumā izklāstīto shēmu;

b) iekārtu iznīcināšanas programmās paredzēt piemērotu risinājumu radītajām nodarbinātības problēmām;

c) viena gada laikā no šī ministrijas dekrēta publicēšanas *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* iznīcinot iekārtas, uz kurām attiecas stimuls;

d) lai saņemtu finanšu iemaksu 100 % apmērā, iesniegt ar uzņēmumu, kas spēj nodrošināt demontāžas skarto ražošanu, noslēgto nolīgumu, kurā ietverta šī panta 2. punkta a) apakšpunktā prasītā informācija.

6. Ražošanas iekārtu iznīcināšana izpaužas kā C pielikumā uzskaitīto iekārtu daļu sadalīšana. Šo darbību izmaksas atskaita no iznīcināšanas rezultātā radušos atkritumu pārdošanas ieņēmumiem.

[..]

8. Ieņēmumi no iznīcināšanas rezultātā radušos atkritumu pārdošanas, ko ieguvuši uzņēmumi, kuri ir iesnieguši pieteikumu finanšu iemaksas saņemšanai, pēc tam, kad ir atskaitītas izmaksas, kas radušās saistībā ar attiecīgo iekārtu griešanas un nojaukšanas darbībām, katrā ziņā tiek ieskaitīti valsts budžetā pēc tam, kad ir saņemta visa finanšu iemaksas summa, kas maksājama par šo iekārtu iznīcināšanu. [..]”

9 Šī ministrijas dekrēta 9. pantā ir paredzēts:

“1. Uzņēmumiem, kas saņem finanšu iemaksas, ir aizliegts atjaunot likvidēto ražošanas jaudu piecu gadu laikā no šo iemaksu samaksas dienas.

2. Ja netiek ievēroti 1. punkta noteikumi, attiecīgie uzņēmumi zaudē tiesības uz finanšu iemaksām atjaunotās ražošanas jaudas apmērā, un tādēļ tiem jāatmaksā attiecīgā finanšu iemaksa, kas ietver arī likumiskos procentus un atkārtotu novērtēšanu.

3. Šī ministrijas dekrēta 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētā nolīguma starp uzņēmumiem neievērošanas gadījumā attiecīgais uzņēmums zaudē tiesības uz augstāko finanšu iemaksu.

4. Saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem iepriekšējo punktu noteikumi ir piemērojami mātesuzņēmumiem, meitasuzņēmumiem vai katrā ziņā šo finanšu iemaksu saņēmēju uzņēmumu saistītajiem uzņēmumiem.

[..]”

*2006. gada 6. februāra ministrijas dekrēts*

10 2006. gada 6. februāra *decreto – Definizione dei criteri applicativi del regolamento attuativo 13 gennaio 2004, n. 73, per l’attribuzione dei benefici previsti in favore del comparto delle fonderie di ghisa e di acciaio, previsto dall’articolo 12 della legge 12 dicembre 2002, n. 273* (Dekrēts par ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 piemērošanas kritēriju noteikšanu, lai piešķirtu priekšrocību čuguna un tērauda lietuvju nozarei, kas paredzēta Likuma Nr. 273/2002 12. pantā) (2006. gada 13. februāra *GURI* Nr. 36), redakcijā, kas piemērojama pamatlietās (turpmāk tekstā – “2006. gada 6. februāra ministrijas dekrēts”) 2. pantā ir noteikts:

“1. pantā norādīto kompensāciju izmaksā pēc tam, kad attiecīgais uzņēmums ir izslēgts no komercreģistra saskaņā ar *codice civile* (Civilkodekss) 2495. pantu, vai – ja uzņēmumi darbojas vairākās jomās – pēc tam, kad lietuves darbības joma ir nodota citam jaunizveidotam uzņēmumam, kurš pēc tam, kad izpildītas ar attiecīgo iekārtu fizisku iznīcināšanu saistītās darbības un pienākumi,

pārtrauc attiecīgās darbības veikšanu. Šo kompensāciju katrā ziņā nevar izmaksāt, ja šīs iekārtas netiek iznīcinātas viena gada laikā no šī ministrijas dekrēta publicēšanas *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*."

## Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

### *Lieta C-746/23*

11 *Flag*, sabiedrībai, kas darbojas čuguna un tērauda lietuvju nozarē un pilnībā pieder *Cividale*, piederēja lietuves uzņēmums Markonā [*Marcon*] (Itālija), ko veidoja divas atšķirīgas ražošanas vienības.

12 *Flag* bija noslēgusi vienošanos ar *Cividale*, kurā bija ietverts risinājums nodarbinātības problēmām, un vēlāk, 2004. gada 18. jūnijā, tā iesniedza *MISE* pieteikumu, lai saņemtu finanšu iemaksu, ko Itālijas iestādes piešķir, lai iznīcinātu vienu no tās ražošanas vienībām, atbilstoši Likuma Nr. 273/2000 12. panta 2. punkta a) apakšpunktam kopsakarā ar ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

13 Ar 2006. gada 14. septembra paziņojumu pēc izmeklēšanas, kuras mērķis bija noteikt demontējamās iekārtas vērtību, *MISE* provizoriski noteica *Flag* izmaksājamo finanšu iemaksu aptuveni 1 645 000 EUR. Šīs finanšu iemaksas izmaksa bija atkarīga no, pirmkārt, ministrijas komisijas *ad hoc* pārbaudes par šīs iekārtas iznīcināšanu un, otrkārt, attiecīgās darbības jomas nodošanas citai sabiedrībai, kas izveidota vienīgi, lai nodrošinātu šo iznīcināšanu.

14 Ar 2006. gada 28. decembra aktu *Flag* nodeva šo darbības jomu *Flag Fonderia Acciaio Marcon Srl*, sabiedrībai, kas izveidota ar mērķi iznīcināt minēto iekārtu, pārdot šīs iznīcināšanas rezultātā radušos metāllūžņus un iekļaut ieņēmumus no šīs pārdošanas valsts budžetā. Pēc tam šī pēdējā minētā sabiedrība tika likvidēta un izslēgta no komercreģistra.

15 Ar *Direzione generale per la politica industriale e la competitività del Ministero dello Sviluppo economico* (*MISE* Rūpniecības politikas un konkurētspējas ģenerāldirektorāts, Itālija) direktora 2009. gada 17. aprīļa lēmumu tika apstiprināts, ka *Flag* izmaksājamās finanšu iemaksas apmērs jānosaka atbilstoši ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 2. panta 2. un 3. punktā paredzētajiem kritērijiem.

16 Tomēr ar 2013. gada 29. maija lēmumu *MISE* atļāva samaksāt *Flag* tikai 200 000 EUR, piemērojot Savienības tiesisko regulējumu par "de minimis" valsts atbalstu.

17 *Cividale* un *Flag* par šo lēmumu iesniedza pieteikumu, tostarp norādot uz LESD 107. un 108. panta, kā arī Regulas Nr. 659/1999 pārkāpumu. Šīs abas sabiedrības uzskata, ka pamatlietā aplūkotā finanšu iemaksa ir nevis valsts atbalsts, bet gan vienkārša kompensācija, kas nekādu ekonomisku priekšrocību nepiešķir.

18 *Tribunale amministrativo regionale per il Veneto* (Venēcijas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) noraidīja šo pieteikumu, pamatojoties uz to, ka sākotnēji paredzētā finanšu iemaksa nevarēja tikt piešķirta bez iepriekšējas paziņošanas Komisijai atbilstoši LESD 108. pantam.

19 Šī tiesa norādīja, ka *MISE* 2003. gada 24. septembrī "mēģināja" paziņot Komisijai par Likumā Nr. 273/2002 un ministrijas dekrētā Nr. 73/2004 paredzēto racionalizācijas programmu kā atbalsta projektu saskaņā ar Regulā Nr. 659/1999 paredzētajiem noteikumiem. Tomēr šis paziņojums tika atsaukts pēc Komisijas 2003. gada 21. novembra paziņojuma, kurā tika pieprasīta papildu informācija. Sarakste ar Komisiju esot likusi *MISE* uzskatīt, ka lēmums par šīs programmas atbilstība Savienības tiesiskajam regulējumam valsts atbalsta jomā katrā ziņā būtu bijis negatīvs. Šī iemesla dēļ *MISE* paziņošanas procedūru neesot pabeigusi.

20 *Cividale* un *Flag* par *Tribunale amministrativo regionale per il Veneto* (Venēcijas Reģionālā administratīvā tiesa) spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija), kas ir iesniedzējtiesa. Tās it īpaši apgalvo, ka pamatlietā aplūkotā finanšu iemaksa nevar tikt kvalificēta kā valsts atbalsts, ņemot vērā, ka ar to netiekot piešķirta nekāda būtiska priekšrocība un ka tas nevarot nedz ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, nedz izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, un tādējādi neatbilstot LESD 107. pantā paredzētajiem nosacījumiem. Šīs argumentācijas pamatojumam tās vispirms norāda, ka šī finanšu iemaksas izmaksa ir atkarīga no attiecīgo ražošanas iekārtu galīgas iznīcināšanas un vienības, kas ir to īpašnieks, darbības izbeigšanas. Minētā finanšu iemaksa turklāt esot tikai kompensācija par šīs vienības ražošanas jaudas zaudējumiem. Visbeidzot, šīs pašas finanšu iemaksas summa, kas noteikta saskaņā ar 2006. gada 6. februāra ministrijas dekrētos Nr. 73/2004 noteiktajiem aprēķināšanas kritērijiem, esot ievērojami zemāka par iznīcinātās iekārtas vērtību, ņemot vērā tās ražošanas jaudu.

21 Iesniedzējtiesa jautā, vai pamatlietā aplūkotā finanšu iemaksa ir jāuzskata par valsts atbalstu Savienības tiesību izpratnē. Tā uzskata, ka ir grūti noteikt, kādu ekonomisko priekšrocību ir guvis uzņēmums, kurš saņem šādu finanšu iemaksu, vēl jo vairāk tad, ja, kā tas ir šajā gadījumā, šī iemaksa neatbilst demontētās iekārtas tirgus vērtībai un tās spējai radīt ienākumus.

22 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda uz vairākiem apsvērumiem. Valsts atbalsta jēdziens Savienības tiesību izpratnē, šķiet, nozīmējot, ka saņēmējs uzņēmums turpina pastāvēt. Tāda finanšu iemaksa kā pamatlietā aplūkotā tiekot izmaksāta kā atlīdzība par ražošanas iekārtu fizisku iznīcināšanu un vienlaicīgu uzņēmuma, kas ir šo iekārtu īpašnieks un šī finansiālā ieguldījuma saņēmējs, attiecīgās darbības vai darbības jomas izbeigšanu. Tādējādi pēdējās minētais ir pasākums, kas atvieglo šī uzņēmuma vai kādas no tā darbības jomām darbības izbeigšanu.

23 Turklāt šī tiesa uzsver, ka valsts tiesību akti nepieļauj, ka minēto finanšu iemaksu var izmaksāt uzņēmumam, kas pēc līguma noslēgšanas ar uzņēmumu, kurš veic attiecīgo iekārtu demontāžu, apņemas pārņemt ražošanas jaudu un personālu. Tajā pašā laikā šajos tiesību aktos ir paredzēts, ka vienība, kas saņem šādu finanšu iemaksu, nevar atjaunot attiecīgo ražošanas jaudu piecus gadus pēc tā izmaksas.

24 Minētā tiesa arī norāda, ka pamatlietā aplūkotā finanšu iemaksas summa tiek aprēķināta atkarībā no attiecīgo iekārtu grāmatvedības vērtības, atskaitot jau veikto amortizāciju, vai, ja tā ir augstāka nekā grāmatvedības vērtība, no seguma summas aktualizētās vērtības attiecībā uz šo iekārtu izlaidi par 2000.–2002. gadu. Šādos apstākļos šī finanšu iemaksa, kas tiek noteikta, nevis ņemot vērā ieguldījuma kopējo vērtību un spēju radīt ienākumus, bet tikai attiecībā uz vienu vai otru no šiem elementiem, neatspoguļojot vērtību, kāda ražošanas līdzeklim varētu būt pēc sarunām.

25 Savukārt nolīgumi, kas noslēgti ar citu uzņēmumu par ražošanas turpināšanu un darba vietu saglabāšanu un kas dod tiesības uz finanšu iemaksu 100 % apmērā saskaņā ar ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu, ļaujot novirzīt uzņēmumu, kurš veic demontāžu, klientus un apgrozījumu tikai uz citu uzņēmumu, kurš no tā gūst labumu. Šādi nolīgumi,

*a fortiori*, ja tie ir saistīti ar īstiem apvienošanās darījumiem, varētu veidot uzņēmumu koncentrācijas, kas principā var ietekmēt konkurenci. Tiesību aktos par lietuvju nozares racionalizāciju tomēr neesot nevienas tiesību normas, ar kuru tiktu nodrošināta valsts un Savienības tiesiskā regulējuma piemērošana koncentrāciju jomā. Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka šo tiesību aktu sekas varētu būt tādas, ka pat Eiropas Savienībai nozīmīgas koncentrācijas paliek nepamanītas.

26 Visbeidzot, šī tiesa uzskata, ka ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto pasākumu var nošķirt no šī ministrijas dekrēta 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētā pasākuma, jo šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir paredzēta finanšu iemaksa 60 % apmērā. Šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir paredzēts, ka finanšu iemaksa, kas nepārsniedz 60 % no divām 2. panta 2. punktā minētajām vērtībām, tiek izmaksāta uzņēmumam, kas demontē attiecīgās iekārtas un izbeidz savu darbību, neslēdzot nolīgumu ar citu operatoru, lai turpinātu ražošanu un pārņemtu personālu, un šī uzņēmuma palikušie klienti ir brīvi sadalīti starp attiecīgās nozares uzņēmumiem.

### *Lieta C-747/23*

27 *Duferco Sertubi* lūdza atļauju piedalīties pamatlietā aplūkotajā programmā, nenoslēdzot nolīgumu ar citu uzņēmumu ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Līdz ar to tā lūdza veikt finanšu iemaksu 60 % apmērā, kas paredzēta šī ministrijas dekrēta 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā. Izņemot šo apstākli, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-747/23 minētie fakti un pamatojums ir analoģiski tiem, kas minēti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-746/23.

28 Šādos apstākļos *Consiglio di Stato* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus, kas lietās C-746/23 un C-747/23 ir formulēti identiski:

"1) Vai tāds pasākums kā tas, ko reglamentē valsts tiesiskais regulējums [..] un it īpaši pasākums, kas paredzēts ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā, ir kvalificējams kā "atbalsts" atbilstoši LESD 107. un 108. pantam, kā arī Regulai [Nr. 659/1999]?

2) Vai tāds pasākums kā tas, ko reglamentē valsts tiesiskais regulējums [..] un it īpaši pasākums, kas paredzēts ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā, ir kvalificējams kā "atbalsts" atbilstoši LESD 107. un 108. pantam, kā arī Regulai [Nr. 659/1999]?"

## Par prejudiciālajiem jautājumiem

29 Ar abiem jautājumiem, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 107. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka par "valsts atbalstu" uzskata racionalizācijas programmā paredzētās finanšu iemaksas, kuras var izmantot čuguna un tērauda lietuvju nozares uzņēmumi vai nu 100 % apmērā no pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma demontēto ražošanas iekārtu grāmatvedības vērtības, atskaitot jau veikto amortizāciju, vai no seguma summas ar nemainīgām izmaksām aktualizētās vērtības attiecībā uz šo iekārtu izlaidi par laikposmu pirms šīs programmas pieņemšanas, ja pēdējā minētā vērtība ir augstāka, – gadījumā, ja ražošanas jaudas samazinājums ir saistīts ar apvienošanos vai nolīgumiem starp šīs nozares uzņēmumiem, no kuriem viens ir pieteikuma iesniedzējs uzņēmums, paredzot it īpaši atbilstošu risinājumu nodarbinātības problēmām, vai 60 % apmērā no augstākās no šīm abām vērtībām gadījumā, ja notiek vienīgi minētā pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma ražošanas iekārtu demontāža.

30 Vispirms jākonstatē, kā tas ir minēts šī sprieduma 27. punktā, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-747/23 skaidri izriet, ka *Duferco Sertubi* pieteikums par pamatlietā aplūkoto finanšu iemaksu saņemšanu tika iesniegts, pamatojoties uz ministrijas dekrēta Nr. 73/2004 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu. No minētā izriet, ka pretēji tam, ko apgalvo Itālijas valdība, otrajam prejudiciālajam jautājumam nav hipotētisks raksturs un līdz ar to tas ir pieņemams.

31 Ņemot vērā šo precizējumu, jāatgādina, ka paziņošanas pienākums ir viens no kontroles sistēmas, kas ieviesta ar LES valsts atbalsta jomā, pamatelementiem. Šajā sistēmā dalībvalstīm, pirmkārt, jāpaziņo Komisijai par visiem pasākumiem, ar ko tiks ieviests vai grozīts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, un, otrkārt, saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu, kā precizēts Regulas Nr. 659/1999 2. pantā, šādi pasākumi nav jāīsteno tikmēr, kamēr šī Savienības iestāde nav pieņēmusi galīgo lēmumu par šiem pasākumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2020. gada 24. novembris, *Viasat Broadcasting UK*, C-445/19, EU:C:2020:952, 19. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 28. oktobris, *Eco Fox* u.c., no C-915/19 līdz C-917/19, EU:C:2021:887, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Tā kā Tiesas kompetencē ir sniegt valsts tiesām visus Savienības tiesību interpretācijai vajadzīgos elementus, kas tām ļautu izvērtēt valsts shēmas vai pasākuma atbilstību Savienības tiesībām, lai pieņemtu nolēmumu tajās izskatāmajā lietā, tā šīm tiesām var sniegt interpretācijas elementus, kuri tām ļautu noskaidrot, vai valsts shēma vai pasākums var tikt kvalificēts par "valsts atbalstu" Savienības tiesību izpratnē. Savukārt, ja šāda kvalifikācija jāveic, vērtējums par šīs shēmas vai šī pasākuma saderību ar iekšējo tirgu ir ekskluzīvā Komisijas, kuras darbību kontrolē Savienības tiesas, kompetencē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 7. marts, *Fallimento Esperia* un GSE, C-558/22, EU:C:2024:209, 60. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

33 Lai valsts pasākumu kvalificētu par "valsts atbalstu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, jābūt izpildītiem visiem turpmāk izklāstītajiem nosacījumiem. Pirmkārt, šim pasākumam jāietver valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu izmantošana. Otrkārt, šai intervencei jābūt tādai, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Treškārt, ar to jāsniedz selektīva priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tam jābūt tādam, ar ko tiek izkropļota konkurence vai tiek radīti draudi to izkropļot (spriedums, 2024. gada 19. septembris, Apvienotā Karaliste u.c./Komisija (KĀU ienākumu aplikšana ar nodokli), C-555/22 P, C-556/22 P un C-564/22 P, EU:C:2024:763, 91. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

34 No lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka it īpaši jāpārbauda, vai pamatlietā aplūkotās finanšu iemaksas var radīt priekšrocību to saņēmējiem, kas izkropļo vai draud izkropļot konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm, ņemot vērā, ka pārbaudīt, vai ir izpildīti visi šī sprieduma iepriekšējā punktā minētie nosacījumi, ir pilnībā iesniedzējtiesas kompetencē.

35 Pirmām kārtām, no šī sprieduma 33. punkta izriet, ka netiek prasīts, lai atbalsta pasākums patiešām ietekmētu tirdzniecību starp dalībvalstīm vai radītu faktisku konkurences izkropļošanu. Pietiek ar to, ka šis pasākums var ietekmēt šo tirdzniecību un izkropļot konkurenci (spriedums, 2024. gada 7. marts, *Fallimento Esperia* un *GSE*, C-558/22, EU:C:2024:209, 64. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Turklāt šāds nosacījums ir izpildīts, ja atbalsta pasākuma spēkā stāšanās brīdī attiecīgajā tirgū pastāv efektīvas konkurences stāvoklis, lai valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu izmantošana varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot vai draudēt izkropļot konkurenci (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES, C-702/20 un

C-17/21, EU:C:2023:1, 51. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), un nav nepieciešams, lai saņēmēji uzņēmumi paši piedalītos tirdzniecībā starp dalībvalstīm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 14. janvāris, *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Visbeidzot, nav sliekšņa vai procentuālas robežas, kuru nesasniedzot, var uzskatīt, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm netiek ietekmēta. Atbalsta salīdzinoši nelielā nozīme vai atbalsta saņēmēja uzņēmuma salīdzinoši mērenais lielums *a priori* neizslēdz iespēju, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm ir ietekmēta (spriedums, 2015. gada 14. janvāris, *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 Šajā gadījumā nav strīda par to, ka čuguna un tērauda lietuvju nozare bija atvērta konkurencei un bija pārrobežu tirdzniecības priekšmets brīdī, kad tika īstenota programma, kurā bija paredzētas pamatlietā aplūkotās finanšu iemaksas.

38 No tā izriet, ka, neskarot pārbaudi, kas jāveic iesniedzējtiesai, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkoto finanšu iemaksu izmaksa varēja ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un konkurenci.

39 Otrām kārtām, no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai pamatlietā aplūkotās finanšu iemaksas ir priekšrocība, ņemot vērā, ka tās ir saistītas, pirmkārt, ar saņēmēju uzņēmumu ražošanas jaudas samazināšanu vai pat izbeigšanu un, otrkārt, neatbilst vērtībai, kāda iznīcināmajām ražošanas iekārtām varētu būt pēc sarunām.

40 Šajā ziņā jāatgādina, ka valsts pasākumi, ar kuriem neatkarīgi no to veida un mērķiem var tieši vai netieši tikt atbalstīts viens vai vairāki uzņēmumi vai tiem radīta tāda priekšrocība, ko šie uzņēmumi parastos tirgus apstākļos nebūtu varējuši gūt, ir priekšrocība šī sprieduma 33. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē (spriedums, 2022. gada 17. novembris, *Volotea* un *easyJet* /Komisija, C-331/20 P un C-343/20 P, EU:C:2022:886, 107. punkts un tajā minētā judikatūra).

41 Tādējādi piešķirtās priekšrocības var izrietēt no pozitīvām darbībām, piemēram, subsīdijām, bet arī no darbībām, ar kurām dažādos veidos tiek atvieglots slogs, kas parasti jāsedz no uzņēmuma budžeta (spriedums, 2022. gada 27. janvāris, Sātiņi-S, C-238/20, EU:C:2022:57, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Savukārt jēdziens "atbalsts" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē nevar attiekties uz pasākumu, kas piešķirts uzņēmumam no valsts līdzekļiem, ja tas šādu pašu priekšrocību būtu varējis iegūt apstākļos, kas atbilst parastiem tirgus apstākļiem. Apstākļu, kādos šī priekšrocība tika piešķirta, izvērtēšana principā jāveic, piemērojot privātā komersanta principu, ja vien nav iespējams salīdzināt valsts rīcību, par kuru ir runa konkrētajā lietā, ar privātā komersanta rīcību, jo šī rīcība ir nesaraujami saistīta ar infrastruktūras esamību, ko neviens privāts komersants nekad nebūtu varējis izveidot, vai ja valsts ir rīkojusies kā publiskās varas nesējs (spriedums, 2022. gada 17. novembris, *Volotea* un *easyJet*/Komisija, C-331/20 P un C-343/20 P, EU:C:2022:886, 108. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Citiem vārdiem sakot, privātā komersanta kritērija piemērojamība galu galā ir atkarīga no tā, ka attiecīgā dalībvalsts piešķir ekonomiskas priekšrocības sabiedrībai privātā komersanta, nevis valsts varas nesējas statusā. Kā Tiesai jau ir bijusi iespēja uzsvērt, attiecīgā pasākuma raksturs un priekšmets, konteksts, kādā tas iekļaujas, kā arī izvirzītais mērķis un šim pasākumam piemērojamie noteikumi īpaši var būt nozīmīgi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 5. jūnijs, Komisija/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 81. un 86. punkts, kā arī 2019. gada 19. decembris, *Arriva Italia* u.c., C-385/18, EU:C:2019:1121, 73. punkts).

43 Pamatojoties uz šiem elementiem, iesniedzējtiesai, kas ir vienīgā, kuras kompetencē ir konstatēt un izvērtēt pamatlietas faktus, kā arī izvērtēt valsts tiesību normu precīzu tvērumu, būs jānosaka, vai pamatlietā aplūkotās finanšu iemaksas var sniegt priekšrocību uzņēmumiem, kas ir to saņēmēji. Šādos apstākļos Tiesas kompetencē joprojām ir sniegt šai tiesai norādes, ņemot vērā pamatlietas materiālus, kā arī tai iesniegtos rakstveida apsvērumus, kas ļautu minētajai tiesai pieņemt nolēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 28. novembris, *Bayerische Ärzteversorgung* u.c., C-758/22 un C-759/22, EU:C:2024:989, 47. un 48. punkts). Šajā gadījumā iesniedzējtiesai jāsniedz šādi precizējumi, lai tā varētu lietderīgi lemt tajā izskatāmajās lietās.

44 Pirmkārt, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem nebūt neizriet, ka lēmumus par pamatlietā aplūkoto finanšu iemaksu piešķiršanu Itālijas valsts būtu pieņēmusi kā privāts komersants. Tādējādi, neskarot pārbaudi, kas jāveic iesniedzējtiesai, šajā gadījumā nešķiet iespējams piemērot privātā komersanta kritēriju, lai noteiktu, vai šīs iemaksas ir selektīva priekšrocība.

45 Otrkārt, šķiet, ka no Likuma Nr. 273/2002 12. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētajiem mērķiem, proti, uzlabot ražošanu, tostarp reorganizējot ražošanas jaudu un attīstot tās koncentrācijai labvēlīgus apstākļus, izriet, ka pamatlietā aplūkoto finanšu iemaksu mērķis ir vismaz daļēji atvieglot slogu, kas saistīts ar ražošanas apturēšanu nozarē, kurai raksturīgs zināms ražošanas jaudas pārpalikums. Šāds slogs ir daļa no tā, kas parasti tiek segts no uzņēmuma budžeta šī sprieduma 41. punkta izpratnē.

46 Treškārt, jānorāda, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietā aplūkotās finanšu iemaksas tiek aprēķinātas, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma demontēto ražošanas iekārtu grāmatvedības vērtību, atskaitot jau veikto amortizāciju, vai, ja šī vērtība ir augstāka nekā grāmatvedības vērtība, no seguma summas ar nemainīgām izmaksām aktualizētās vērtības attiecībā uz šo iekārtu izlaidi laikposmā pirms tās programmas pieņemšanas, ar kuru ievieš šīs finanšu iemaksas.

47 Iesniedzējtiesa, šķiet, no tā secina, ka pamatlietā aplūkoto finanšu iemaksu summa ir mazāka par demontēto vienību patieso vērtību, jo šī vērtība jāaprēķina parastos tirgus apstākļos, apvienojot ieguldījuma, ko veido demontētā ražošanas vienība, un ieguldījuma, kas izriet no šīs vienības spējas radīt ienākumus, vērtību.

48 Tomēr šajā gadījumā šāds apstāklis nav pietiekams, lai izslēgtu priekšrocības esamību LESD 107. panta izpratnē. Nav iedomājams, ka ražošanas vienību varētu pārdot par cenu, kas atspoguļo tās patieso vērtību, ja attiecīgo tirgu raksturo pārprodukcija, kā tas ir šajā gadījumā. Tādējādi šķiet ticami, ka finanšu iemaksas, kas veiktas tādas programmas ietvaros kā pamatlietā aplūkotā, kuras mērķis ir mudināt uzņēmumus demontēt konkrētas ražošanas vienības tirgū, kam raksturīga pārprodukcija, būtu ekonomiski izdevīgākas nekā atlīdzība, ko šie uzņēmumi šāda tirgus apstākļos būtu varējuši saņemt, lai atbrīvotos no šīm vienībām.

49 Tālab jāuzskata, neskarot pārbaudi, kas jāveic iesniedzējtiesai, ka pamatlietā aplūkotās finanšu iemaksas ir ekonomiska priekšrocība, ko saņēmēji uzņēmumi nebūtu varējuši gūt parastos tirgus apstākļos šī sprieduma 40. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē.

50 Ceturtkārt, neskarot pārbaudi, kas jāveic iesniedzējtiesai, tāpat no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem nav secināms, ka finanšu iemaksu saņēmēji pamatlietā nav "uzņēmumi" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, uz kuru darbību šī tiesību norma attiecas (spriedums, 2020. gada 11. jūnijs, Komisija un Slovākijas Republika/*Dôvera zdravotná poist'ovňa*, C-262/18 P un C-271/18 P, EU:C:2020:450, 27. punkts).

51 Šķiet, ka no 2006. gada 6. februāra ministrijas dekrēta 2. panta izriet, ka pieteikuma iesniedzējs uzņēmums lietuves darbības jomu var tikai nodot citam jaunizveidotam uzņēmumam, kurš pēc tam, kad izpildītas ar attiecīgo iekārtu fizisku iznīcināšanu saistītās darbības un pienākumi, pārtrauc attiecīgās darbības veikšanu. Šajā gadījumā šķiet, ka no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem arī izriet, ka prasītājas pamatlietā, lai izpildītu šajā 2. pantā paredzētās prasības, šādam jaunam uzņēmumam varēja nodot tikai vienu no savām ražošanas vienībām.

52 Tādējādi uz uzdotajiem jautājumiem jāatbild, ka LESD 107. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka racionalizācijas programmā paredzētās finanšu iemaksas, kuras var izmantot čuguna un tērauda lietuvju nozares uzņēmumi vai nu 100 % apmērā no pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma demontēto ražošanas iekārtu grāmatvedības vērtības, atskaitot jau veikto amortizāciju, vai no seguma summas ar nemainīgām izmaksām aktualizētās vērtības attiecībā uz šo iekārtu izlaidi par laikposmu pirms šīs programmas pieņemšanas, ja pēdējā minētā vērtība ir augstāka, – gadījumā, ja ražošanas jaudas samazinājums ir saistīts ar apvienošanos vai nolīgumiem starp šīs nozares uzņēmumiem, no kuriem viens ir pieteikuma iesniedzējs uzņēmums, paredzot it īpaši atbilstošu risinājumu nodarbinātības problēmām, vai 60 % apmērā no augstākās no šīm abām vērtībām gadījumā, ja notiek vienīgi minētā pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma ražošanas iekārtu demontāža, piešķir priekšrocību, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un konkurenci, ar nosacījumu, ka tiek pierādīts, pirmkārt, ka tas pats uzņēmums nebūtu varējis saņemt tādu pašu priekšrocību apstākļos, kas atbilst parastiem attiecīgā tirgus apstākļiem, un, otrkārt, ka šajā tirgū pastāv efektīvs konkurences stāvoklis.

## Par tiesāšanās izdevumiem

53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

**LESD 107. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka racionalizācijas programmā paredzētās finanšu iemaksas, kuras var izmantot čuguna un tērauda lietuvju nozares uzņēmumi vai nu 100 % apmērā no pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma demontēto ražošanas iekārtu grāmatvedības vērtības, atskaitot jau veikto amortizāciju, vai no seguma summas ar nemainīgām izmaksām aktualizētās vērtības attiecībā uz šo iekārtu izlaidi par laikposmu pirms šīs programmas pieņemšanas, ja pēdējā minētā vērtība ir augstāka, – gadījumā, ja ražošanas jaudas samazinājums ir saistīts ar apvienošanos vai nolīgumiem starp šīs nozares uzņēmumiem, no kuriem viens ir pieteikuma iesniedzējs uzņēmums, paredzot it īpaši atbilstošu risinājumu nodarbinātības problēmām, vai 60 % apmērā no augstākās no šīm abām vērtībām gadījumā, ja notiek vienīgi minētā pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma ražošanas iekārtu demontāža, piešķir priekšrocību, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un konkurenci, ar nosacījumu, ka tiek pierādīts, pirmkārt, ka tas pats uzņēmums nebūtu varējis saņemt tādu pašu priekšrocību apstākļos, kas atbilst parastiem attiecīgā tirgus apstākļiem, un, otrkārt, ka šajā tirgū pastāv efektīvs konkurences stāvoklis.**

[Paraksti]